

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Lars Kepler
LAZARUS

Copyright © 2018 by Lars Kepler

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03970-2

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

KEPLER^{LAŠ}

LAZAR

Preveo Mirko Bižić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

Uvod

Svetlost belog neba otkrivala je svet u svoj njegovoj ogoljenoj surovosti, onako kao što je morao da izgleda Lazaru kada je izašao iz groba.

Rebrasti metalni pod vibrirao je pod sveštenikovim nogama. Sveštenik se jednom rukom držao za ogradu, dok je istovremeno drugom pokušao da ublaži ljuljanje pomoću štapa.

Sivo more ljuljalo se sneno i tromo, kao šatorsko krilo koje se uvija.

Skela je vučena napred po dva čelična kabla koja su se pružala između dva ostrva. Podizali su se ispred plovila, rasipajući kapljice vode i ponovo tonuli iza njega.

Skeledžija je pritisnuo kočnicu, zapenušani talasi su se podigli i daska za iskrcavanje spuštena je uz tresak na betonski mol.

Sveštenik se malo zateturao kada je pramac udario u odbojнике, a potres odjeknuo kroz trup skele.

Došao je ovamo da poseti penzionisanog crkvenjaka Erlanda Linda, pošto se on nije javljao na telefon i nije se pojavio na misi za advent* u Crkvi Lena, kao što je obično činio.

Erland je živeo u crkvenjačkoj kućici iza Kapele Hegmaše, koja je pripadala parohiji. Patio je od demencije, ali su ga i dalje plaćali da kosi travu i posipa šljunak po stazama kada vreme postane ledeno.

Sveštenik je išao po vijugavoj pošljunčanoj stazi, lica utrnulog od hladnog vazduha. Nikoga nije bilo na vidiku, ali baš pre nego što je stigao do kapele, čuo je škripanje struga dole iz suvog doka u malom brodogradilištu.

* Od latinskog *adventus* (dolazak), katolički praznik koji se obeležava u nedeljama pred Božić i završava se službom u crkvi 24. decembra. U pravoslavlju se ovaj period obeležava postom koji traje 40 dana. (Prim. prev.)

Nije više mogao da se seti citata iz Biblije koji je objavio na *Tviteru* tog jutra, i o kome je razmišljao da ga ponovi Erlandu.

Na pozadini od ravnog poljoprivrednog zemljišta i pojasa šume, bela kapela izgledala je skoro kao da je napravljena od snega.

Pošto je svetište bilo zaključano tokom zime, sveštenik je otišao pravo do crkvenjakove kućice i pokucao na vrata drškom štapa, sačekao pa ušao. „Erlande?“

Nije bilo nikoga kod kuće. Trupnuo je nogama o pod i osvrnuo se oko sebe. Kuhinja je bila u potpunom neredu. Sveštenik je izvadio kesicu peciva sa cimetom i spustio je na sto pored poslužavnika sa sparušenim ostacima krompir-pirea, osušenim sosom i dve posivele čufte.

Dole pored obale, strug je utihnuo.

Sveštenik je izašao napolje, pokušao da otvori vrata kapele pa pogledao u nezaključanu garažu.

Na podu je ležala blatnjava lopata, a pored nje bila je crna plastična kanta puna zarđalih mišolovki.

Štapom je podigao najlon kojim je bila pokrivena mašina za čišćenje snega, ali je zastao kada je čuo udaljeni zvuk ječanja.

Ponovo je izašao i prišao ruševinama starog krematorijuma na ivici šume. Pećnica i čadavi patrljak dimnjaka virili su iz visoke trave. Sveštenik je obišao oko gomile drvenih paleta i nije mogao da se uzdrži da se ne osvrne preko ramena.

Imao je nekakav zlokoban osećaj još otkad je sišao sa skele.

U svetlosti dana nije bilo ničega umirujućeg.

Čudni zvuk ponovo je odjeknuo, bliže, kao zov teleta zatvorenog u metalnom boksu.

Zaustavio se i stao mirno, ne proizvodeći nikakav zvuk.

Sve je bilo tiho, dok mu se iz usta podizala para.

Zemlja je bila blatnjava i izgažena iza gomile komposta. Na jedno drvo bio je naslonjen džak komposta za biljke u saksijama.

Sveštenik je pošao prema gomili komposta, ali se zaustavio kada je stigao do metalne cevi koja je štrčala iz zemlje oko pola metra. Možda je to bila međa imanja.

Naslonivši se na štap, podigao je pogled prema šumi i video stazu pokrivenu borovim iglicama i šišarkama.

Vetar je zviždao kroz vrhove drveća, a usamljena vrana zagraktala je u daljini.

Sveštenik se okrenuo kada je čuo ono čudno ječanje iza sebe, i krenuo brže. Prošao je pored krematorijuma i kućice, pogledao preko ramena i pomislio da sada želi samo da se vrati u svoju parohijsku kuću i sedne ispred vatre, s knjigom i čašom viskija.

Prljavi policijski auto vozio se iz centra Osla prema spoljašnjoj prstenastoj obilaznici oko grada. Korov koji je rastao ispod ograda oko puta podrhtavao je na vetru, a jedna plastična kesa letela je kroz jarak.

Karen Stange i Mats Listad odgovorili su na poziv, iako je bilo kasno.

Zaista im je bilo vreme da završe posao za taj dan, ali su umesto toga krenuli prema Tvejti.

Veći broj stanara jedne zgrade žalio se na grozan smrad. Firma za održavanje zgrada poslala je nekoga da proveri kante za smeće, ali sve su bile čiste. Ispostavilo se da smrad dopire iz stana na jedanaestom spratu. Unutra se čulo tiho pevanje, ali stanar, Vidar Hovland, nije otvarao vrata.

Policijski auto provezao se pored jednog fabričkog kruga.

Iza ograde od bodljikave žice bili su kamioni, kontejneri i kofe pune soli pripremljene za zimu.

Stambene zgrade na Nokves veju izgledale su kao ogromno betonsko stepenište koje se prevrnulo i puklo na tri dela.

Čovek u sivom kombinezonu mahnuo im je ispred kombija, kome je sa strane bilo ispisano *Mortenovi bravarski radovi*. Svetlost farova skliznula je preko njega, a senka njegove podignute ruke pružala se uz nekoliko spratova zgrade u pozadini.

Karen je skrenula na proširenje i blago se zaustavila, povukla ručnu kočnicu, isključila motor i izašla iz automobila s Matsom.

Nebo se već smračilo. Vazduh je bio hladan, kao da će početi da pada sneg. Dvoje policajaca rukovalo se s bravarom. On je bio glatko izbrijan, ali obrazi su mu bili sivi, prsa kao da su mu bila upala, a pokreti istrzani i nervozni.

„Jeste li čuli za ono kako su švedsku policiju pozvali na groblje? Već su pronašli skoro trista zakopanih tela“, našalio se on skoro bez daha, pa spustio pogled na zemlju dok se smejaao.

Krupni čovek iz firme za održavanje zgrada sedeo je u svom kamionetu i pušio.

„Matori je verovatno zaboravio da je ostavio kesu smeća s ribljim otpacima u hodniku“, promrmljao je on, pa otvorio vrata kamioneta.

„Nadajmo se da je tako“, odgovorila je Karen.

„Lupao sam na vrata i vikao kroz otvor za pisma da ću zvati policiju“, rekao je on, bacajući pikavac.

„Ispravno si postupio što si nas pozvao“, uključio se Mats.

Mrtva tela pronađena su ovde dva puta u prošlih četrdeset godina – jedno na parkingu, a drugo u jednom stanu.

Dvoje policajaca i bravar krenuli su sa čovekom iz firme za održavanje kroz ulazna vrata zgrade i odmah osetili mučan smrad.

Svi su pokušavali da izbegnu da dišu na nos dok su ulazili u lift.

Vrata su se zatvorila i osetili su pritisak ispod stopala dok ih je lift nosio naviše.

„Jedanaesti sprat nam je omiljeni“, rekao je čovek iz firme za održavanje. „Ovde smo imali jedno teško iseljenje prošle godine, a 2013. vatra je u potpunosti uništila jedan stan.“

„Na švedskim aparatima za gašenje požara piše da se moraju testirati tri dana pre bilo kakvog požara“, tiho je rekao bravar.

Kada su se vrata lifta otvorila, smrad je bio toliko grozan da su svi imali pomalo očajan pogled u očima.

Bravar je rukom pokrio nos i usta.

Karen se naprezala da ne povrati. Činilo joj se kao da joj se dijafragma uspaničila i pokušava da izgura sadržaj stomaka kroz grlo.

Čovek iz firme za održavanje podigao je džemper preko nosa i usta i drugom rukom pokazao na vrata stana.

Karen je prišla, naslonila uho na vrata i oslušnula. Iznutra se nije čuo nikakav zvuk. Pritisnula je zvonce.

Začula se prigušena melodija.

Odjednom je čula slab glas iz stana. Muški glas koji je nešto pevao ili recitovao.

Karen je zalupala na vrata i čovek je začutao, pa se ponovo oglasio, veoma tiho.

„Idemo unutra“, objavio je Mats.

Bravar je prišao vratima, spustio tešku torbu na pod i raskopčao je.

„Čujete li to?“, upitao je.

„Da“, potvrdila je Karen.

Vrata jednog od ostalih stanova su se otvorila i napolje je provirila devojčica zamršene kose i s tamnim podočnjacima.

„Vrati se unutra“, rekla joj je Karen.

„Hoću da gledam.“ Devojčica se osmehnula.

„Zar tvoji mama i tata nisu kod kuće?“

„Ne znam“, odgovorila je ona i brzo zatvorila vrata.

Umesto da upotrebi kalauz, bravar je isekao celu bravu iz vrata. Blistave metalne opruge izletele su i pale na pod. On je izdvojio užarene delove cilindra i stavio ih u svoju torbu, izvukao jezičak iz dovratka i odmakao se.

„Čekajte ovde“, rekao je Mats bravaru i čoveku iz firme za održavanje.

Karen je izvukla pištolj dok je Mats otvarao vrata i vikao u unutrašnjost stana: „Ovde je policija! Ulazimo!“

Karen je pogledala pištolj u svojoj bleđoj ruci. Nekoliko trenutaka taj crni metalni predmet izgledao joj je potpuno nepoznato, njegova cev, delovi mehanizma, obarač i drška.

„Karen?“

Podigla je pogled do Matsovih očiju, pa se okrenula prema stanu, pogledala pištolj i ušla, pokrivajući usta drugom rukom.

Nije mogla da vidi nikakve kese sa smećem u hodniku.

Mora da je smrad dopirao iz kupatila ili kuhinje.

Jedini zvuk stvarale su njene čizme na linoleumskom podu i njeno disanje.

Prošla je pored uskog ogledala u hodniku i ušla u dnevnu sobu, brzo proveravajući uglove i prelećući pogledom preko haosa u prostoriji. Televizor je bio oboren, saksije s biljkama ležale su razbijene na podu, sofa je stajala nakrivo, a jedan od jastučića bio je isečen. Lampa je bila prevrnutna na pod.

Okrenula je pištolj prema hodniku koji je vodio do kupatila i kuhinje, pustila Matsa da prođe pa krenula za njim.

Ispod čizama im je krckalo razbijeno staklo.

Jedna zidna lampa bila je upaljena, a u njenoj svetlosti lebdele su čestice prašine.

Zastala je i oslušnula.

Mats je otvorio vrata kupatila pa spustio oružje. Karen je pokušala da pogleda unutra, ali vrata su sprečavala svetlost da uđe. Mogla je da razazna samo prljavu zavesu tuša. Prišla je korak bliže, nagnula se napred i blago gurnula vrata, i svetlost je pala na pločice.

Lavabo je bio umrljan krvlju.

Karen je zadrhtala i tada je odjednom čula glas iza njih. Starac. Govorio je tiho. Bila je toliko iznenađena i uplašena da je tiho jauknula dok se naglo okretala, ciljajući pištoljem niz hodnik.

Tamo nije bilo nikoga.

Puna adrenalina, vratila se u dnevnu sobu, začula smeh i uperila pištolj u sofu.

Neko je lako mogao da se sakrije iza nje.

Karen je čula da Mats pokušava da joj nešto kaže, ali nije razumela šta.

Osećala je kako joj puls silovito udara u glavi.

Krenula je napred polako, s prstom na obaraču, pa primetila da se trese i pridržala oružje drugom rukom.

Sledećeg trenutka shvatila je da glas dopire iz stereo-uređaja, kada je starac ponovo počeo da peva.

Karen je obišla oko sofe pa spustila oružje i zagledala se u prašnjave kablove i prazno pakovanje grickalica.

„U redu“, šapnula je samoj sebi.

Na stereo-uređaju bila je kutija za CD-ove iz Instituta za jezik i folklor. Ista pesma vrtela se iznova i iznova. Starac je nešto govorio na dijalektu, smeja se pa počinjao da peva – *Venčanje je ovde na našoj farmi, tanjiri su prazni i razbijeni* – pre nego što bi začutao.

Mats je stajao na vratima, dajući joj znak da se pokrene, jedva čekajući da stigne do kuhinje.

Napolju je sada bio već skoro mrak, a zavese su blago podrhtavale na toploti iz radijatora.

Karen je pratila partnera ka hodniku, blago se zanela i naslonila na zid rukom u kojoj je držala pištolj.

Vazduh je bio gust od zadaha leša i izmeta, dovoljno jakog da im od njega zasuze oči.

Čula je kako Mats kratko i plitko udiše, i usredsredila se na pokušaje da ne dopusti da je savlada mučnina.

Došla je za njim do kuhinje i stala.

Na linoleumskom podu ležalo je nago ljudsko biće natečenog stomaka i prevelike glave.

Trudna žena s nabreklih modrosivim penisom.

Pod se propeo ispod nje i vidno polje joj se suzilo.

Mats se naslonio na zamrzivač, tiho ječeći.

Karen je pokušala da kaže sebi da je to samo šok. Mogla je da vidi da je mrtvac muškarac, ali otečeni stomak i raširene butine naveli su je da pomisli na ženu koja se porađa.

Osećala je kako joj ruke drhte dok je vraćala pištolj u futrolu.

Telo je bilo u poodmakloj fazi raspadanja, a veliki delovi izgledali su mlitavo i vlažno.

Mats je otišao i povratio u sudoperu, tako jako da je poprskao aparat za kafu pored nje.

Mrtvačeva glava izgledala je kao pocrnela bundeva koja mu je nataknuta na ramena. Vilica mu je otpala, a grlo i Adamovu jabučicu su kroz deformisana usta izgurali gasovi koji su se nakupili u telu.

Bilo je borbe, pomislila je Karen. On je ostao povređen, polomljene vilice, udario je glavom o pod i umro.

Mats je ponovo povratio, pa ispljunuo sluz.

Karen je ponovo pogledala stomak, razdvojene butine i genitalije leša.

Mats se obilno znojio, a lice mu je bilo bledo. Htela je da priđe i pomogne mu kada ju je neko uhvatio za nogu. Karen je kriknula i nespretno posegnula za pištoljem, i tada je shvatila da je to devojčica iz susednog stana.

„Nije ti dozvoljeno da budeš ovde“, prodahtala je.

„Zabavno je“, rekla je devojčica, gledajući je tamnim očima.

Karen su podrhtavale noge dok je vodila dete kroz stan nazad do stepeništa.

„Nikome nije dopušteno da ulazi“, rekla je čoveku iz firme za održavanje.

„Na trenutak sam se okrenuo da otvorim prozor“, odgovorio je on.

Karen zaista nije želela da se vraća u stan; znala je da će na kraju sanjati ovo i buditi se usred noći sa slikom čoveka raširenih nogu urezanom u mrežnjaču.

Kada je ušla u kuhinju, Mats je zavrtao slavinu iznad sudopere. Okrenuo se da je pogleda vlažnim očima.

„Jesmo li završili ovde?“, upitala je ona.

„Da, hoću samo da pogledam u zamrzivač“, rekao je on, pokazujući na krvave otiske prstiju oko ručice na vratima zamrzivača.

Obrisao je usta, podigao poklopac i nagnuo se napred.

Karen je gledala kako mu se glava trza unazad, a usta otvaraju bez ikakvog zvuka.

Zateturao se unazad, a poklopac se zalupio takvom snagom da je šolja za kafu poskočila na stolu.

„Šta je to?“, upitala je, prilazeći zamrzivaču.

Mats je stezao ivicu sudopere. Prevrnuo je sredstvo za čišćenje u plastičnoj boci s raspršivačem i okrenuo se da je pogleda. Zenice su mu se suzile na veličinu dve kapljice mastila, a lice mu je bilo neprirodno bledo.

„Ne gledaj“, prošaputao je.

„Moram da znam šta je u zamrzivaču.“ Mogla je da čuje strah u sopstvenom glasu.

„Za ime božje, ne gledaj...“

2

Valerijin rasadnik u Naki, nadomak Stokholma

Sumrak se polako spuštao i postalo je jasno da se smračilo kada su tri staklenika počela da svetle kao fenjeri od pirinčanog papira.

Tada shvatite da je došlo veče.

Valerija de Kastro vezala je kovrdžavu kosu u rep. Čizme su joj bile zamazane blatom, a postavljena crvena jakna prljava i zategnuta preko ramena.

Dah joj je izlazio u oblačcima, a u vazduhu se osećao svež miris mraza. Završila je posao za taj dan i skinula rukavice dok je išla prema kući.

Popela se na sprat i otvorila česmu iznad kade, pa ubacila prljavu odeću u korpu za veš.

Kada se okrenula prema ogledalu, primetila je veliku mrlju od blata na čelu i ogrebotinu na obrazu koju joj je ostavio čičak.

Misleći o tome kako mora nešto da uradi s kosom, iskrivljeno se osmehnula samoj sebi, jer je izgledala tako srećno.

Do kraja je povukla zavesu ispred kade, naslonila se jednom rukom na pločice na zidu i zakoračila u kadu. Voda je bila toliko vruća da je malo sačekala pre nego što se spustila u nju.

Naslonila se glavom na ivicu kade, zatvorila oči i slušala kako kapi padaju iz česme.

Jona će večeras doći.

Posvađali su se, bilo je tako glupo, osećala se povređeno, ali sve je to bio nesporazum i rešili su to kao odrasle osobe.

Otvorila je oči i videla odraze vode na plafonu, dok su se prstenovi od kapi širili po površini vode.

Zavesa je ponovo skliznula po šipci, tako da više nije mogla da vidi vrata kupatila i bravu.

Ponovo je zatvorila oči i nastavila da razmišlja o Joni, pa shvatila da tone u san i uspravila se u sedeći položaj.

Valeriji je sada bilo toliko vruće da je morala da izađe iz kade. Ustala je i pustila da joj se voda sliva s tela, pa pokušala da pogleda vrata u ogledalu, ali staklo je bilo potpuno zamagljeno.

Izašla je iz kade na klizav pod, dohvatila peškir i počela da se briše.

Gurnula je vrata kupatila, sačekala trenutak, pa pogledala napolje na odmorište na stepenicama.

Senke na tapetima bile su nepomične.

Sve je bilo potpuno tiho.

Nju nije bilo lako uplašiti, ali vreme koje je provela u zatvoru učinilo je da bude oprezna u određenim situacijama.

Izašla je iz kupatila i prošla preko hladnog odmorišta u spavaću sobu, dok joj se s tela dizala para. Još nije bilo sasvim mračno, na nebu su se videli obrisi svetlucavog oblaka.

Uzela je čiste farmerke iz fioke u komodi i obukla ih, otvorila ormar, izvadila žutu haljinu i položila je na krevet.

U prizemlju se čuo nekakav zvuk.

Valerija je odmah prestala da se kreće.

Zadržala je dah i stajala osluškujući.

Šta je to moglo da bude?

Jona ne bi trebalo da stigne još za jedan sat, ali ona je već pripremila začinjenu jagnjeću čorbu sa svežim korijanderom.

Valerija je zakoračila prema prozoru i počela da spušta roletnu kada je spazila nekoga kako stoji pored jednog od staklenika.

Trgla se unazad i ispustila uzicu, a roletna se spustila uz prasak.

Čulo se tandrkanje dok se uzica odmotavala.

Brzo je isključila lampu pored kreveta i vratila se do prozora.

Tamo nije bilo nikoga.

Bila je skoro sigurna da je videla čoveka kako nepomično stoji na ivici šume.

Bio je mršav kao kostur i gledao je uvis prema njoj.

Staklo na staklenicima svetlucalo je od kondenzacije. Tamo nije bilo nikoga. Nije smela dopustiti sebi da se plaši mraka, to bi situaciju učinilo nemogućom.

Valerija je rekla sebi da je to morao biti neki mušterija ili snabdevač koji je nestao kada ju je video nagu na prozoru.

Često je imala posetioce i kada se rasadnik zatvori za taj dan.

Dohvatila je mobilni telefon, ali baterija je bila ispražnjena.

Brzo je navukla dugu crvenu kućnu haljinu i krenula u prizemlje. Posle nekoliko koraka osetila je hladnu promaju oko gležnjeva. Nastavila je da silazi i videla da su ulazna vrata širom otvorena.

„Hej?“ tiho je pozvala.

Na otiraču je bilo opalog lišća i vetar ga je razneo po drvenom podu. Valerija je uvukla vlažna stopala u gumene čizme, dohvatila veliku baterijsku lampu s police i izašla napolje.

Prošla je stazom između staklenika, proveravajući vrata i usmeravajući svetlost iz baterijske lampe između redova biljaka.

Tamni listovi sijali su u zraku svetlosti dok su senke i odrazi poigrali po staklenim zidovima.

Valerija je obišla oko najudaljenijeg staklenika. Ivica šume bila je crna. Hladna trava pucketala je pod njenim nogama dok je hodala.

„Mogu li da ti pomognem?“ glasno je rekla, okrećući snop svetlosti prema drveću.

Stabla su izgledala siva i bleđa na svetlosti, ali dublje između njih nije bilo ničega osim tame. Valerija je prošla pored starih ručnih kolica i osetila miris rđe s njih. Polako je prelazila snopom svetlosti od jednog do drugog stabla.

Visoka trava izgledala je netaknuto. Valerija je nastavila da usmerava baterijsku lampu prema drveću. Između stabala je spazila nešto na zemlji. Izgledalo je kao sivo ćebe prebačeno preko panja.

Svetlost baterijske lampe postajala je sve slabija i ona ju je protresla. Svetlost se ponovo pojačala. Prišla je bliže.

Dok je rukom sklanjala jednu granu da može da prođe, osetila je kako joj se rad srca ubrzava, a baterijska lampa podrhtavala joj je u ruci.

Izgledalo je skoro kao da bi ispod ćebeta moglo biti telo, neko skupljen i zgrčen, možda bez jedne ili obe ruke.

Morala je da zbací ćebe s tog oblićja i pogleda.

U šumi je vladala potpuna tišina.

Suva grana pukla je ispod njene čizme i odjednom se čitava ivica šume okupala u beloj svetlosti. Dopirala je iza nje, i dok se pomerala, dugačke tanke senke stapale su se s njenom, klizeći po tlu.

3

Jona Lina pustio je auto da polako klizi prema najudaljenijem stakleniku. Uska, ispucala staza bila je oivićena visokom travom i šumskim ćestarom.

Jednu ruku držao je položenú na volan.

Izraz lica bio mu je zamišljen, a u očima sivim kao more imao je samotán pogled.

Jona se šišao kratko, jer je kosa poćinjala da mu štrći na sve strane ako bi je pustio da previše poraste.

Bio je visok i mišićáv, kao što možete da budete samo posle decenija napornog vežbanja, kada svi mišići, tetive i ligamenti rade zajedno.

Nosio je tamnosivi sako i belu košulju s otvorenom kragom.

Uvijen buket crvenih ruža ležao je na suvozaćkom sedištu pored njega.

Pre nego što je pošao na policijsku akademiju, Jona Lina bio je u vojsci, pri ćemu je jedno vreme bio u jedinici za specijalne operacije, gde se kvalifikovao za najprestižniji kurs u Holandiji za nekonvencionalnu boru prsa u prsa i urbano gerilsko ratovanje.

Otkad je postao glavni inspektor u kriminalistićkom odeljenju Nacionalne policije, rešio je više složenih slućajeva ubistva nego bilo ko drugi u Skandinaviji.

Kada je osuđen na četiri godine zatvora, bilo je mnogo ljudi koji su mislili da je ceo postupak u stokholmskoj sudnici bio nepošten.

Jona nije uložio žalbu na presudu. Znao je kakav rizik preuzima kada je pokušao da spase prijatelja.

Prošle jeseni, Jonina presuda ublažena je na rad u interesu zajednice, koji je obavljao kao pozornik u Normalmu u Stokholmu. Stanovao je u policijskoj stambenoj zgradi u Reštrandsgatanu, preko puta Crkve Fildelfija. Za nekoliko nedelja trebalo je da se vrati na dužnost glavnog inspektora i ponovo dobije svoju kancelariju u sedištu policije.

Jona je okrenuo auto i zaustavio ga, izašao i ostao da stoji na svežem vazduhu.

Svetla su bila uključena u Valerijinoj maloj kući, a prednja vrata bila su širom otvorena.

Svetlost s kuhinjskog prozora širila se preko ogolelih grana bele breze i po travi prekrivenoj injem.

Čuo je neki prasak u šumi i okrenuo se. Slaba svetlost kretala se između stabala, a lišće je šuštalalo dok su mu se koraci približavali.

Jona je hitro jednom rukom otkopčao futrolu s pištoljem.

Zakoračio je u stranu kada je video kako Valerija izlazi iz šume s baterijskom lampom u ruci. Na sebi je imala crvenu kućnu haljinu i gumene čizme. Obrazi su joj bili bleđi a kosa vlažna.

„Šta radiš u šumi?“, upitao je on.

Ona ga je čudno pogledala, kao da su joj misli negde daleko.

„Samo sam obilazila staklenike“, rekla je.

„U kućnoj haljini?“

„Poranio si“, ukazala je ona.

„Znam, to je vrlo nepristojno, pokušavao sam da vozim sporije.“ Do-
neo je buket ruža iz kola.

Ona mu je zahvalila, pogledala ga krupnim smeđim očima i pozvala ga u kuću.

Kuhinja je mirisala na kim i lovor, i Jona je zaustio da kaže nešto o tome koliko je gladan, pa se predomislio i pokušao da objasni kako zna da je poranio i ne žuri da jede.

„Biće spremno za pola sata“, osmehnula se ona.

„Savršeno.“

Valerija je spustila cveće na sto i prišla šporetu. Podigla je poklopac s tiganja i promešala hranu, pa stavila naočari i proverila u kuvaru pre nego što je dodala usitnjeni peršun i korijander sa daske za seckanje.

„Prenoćićeš, zar ne?“, upitala je.

„Ako je to u redu.“

„Mislim, možeš da popiješ malo vina“, objasnila je ona, pocrvenevši.

„Tako sam i mislio.“

„Tako si i mislio“, ponovila je ona, imitirajući njegov finski akcenat uz iskrivljen osmeh.

„Da.“

Donela je dve čaše iz visećeg kuhinjskog ormarića, otvorila flašu vina i napunila čaše.

„Namestila sam ti krevet u gostinskoj sobi i ostavila peškiri i četkicu za zube.“

„Hvala“, rekao je Jona, uzimajući čašu s vinom.

Čutke su nazdravili, okusili vino i pogledali jedno u drugo.

„Ovo nisam mogao da radim u Kumli“, rekao je on.

Valerija je pogledala odsečene stabljike ruža, stavila ih u vazuu na stolu pa se uozbiljila.

„Odmah ću to da kažem“, započela je, povlačeći pojas na staroj kućnoj haljini. „Žao mi je što sam tako reagovala.“

„Već si se izvinila“, odgovorio je Jona.

„Htela sam da ti to kažem u lice... ponašala sam se glupo i nezrelo kada sam saznala da si i dalje službenik policije.“

„Znam da si mislila da lažem, ali ja...“

„Nije bilo samo to“, rekla je ona i ponovo pocrvenela.

„Svi vole policajce, zar ne?“

„Da“, odgovorila je ona, toliko se trudeći da se ne osmehne da joj se vrh brade nabrao od naprezanja.

Ponovo je promešala sadržaj tiganja, vratila poklopac na njega i malo snizila temperaturu.

„Reci mi ako ja mogu nešto da uradim.“

„Ne, samo... nameravala sam da doteram kosu i našminkam se pre nego što dođeš, pa ću da skoknem i uradim to sada“, rekla je ona.

„U redu.“

„Hoćeš li da čekaš ovde, ili ćeš mi praviti društvo?“

„Praviću ti društvo“, osmehnuo se Jona.

Poneli su čaše s vinom sa sobom na sprat i ušli u spavaću sobu. Žuta haljina i dalje je ležala na uredno nameštenom krevetu.

„Možeš da sedneš u fotelju“, promrmljala je Valerija.

„Hvala“, rekao je on, sedajući.

„Ne moraš da gledaš.“

On je skrenuo pogled dok je svlačila kućnu i navlačila žutu haljinu, pa počela da zakopčava dugmeta koja su se pružala u nizu naviše od struka.

„Ne nosim često haljine, samo ponekad leti kada idem u grad.“ Pogledala je svoj odraz u ogledalu.

„Stvarno je lepa.“

„Prestani da gledaš“, osmehnula se ona dok je zakopčavala poslednje dugme na grudima.

„Ne mogu“, odgovorio je on.

Ona se primakla bliže ogledalu i počela da učvršćuje vlažnu kosu ukošnicama.

Jona je gledao njen vitki vrat dok se naginjala napred da nanese karmin na usne.

Sela je na krevet i uzela jednu naušnicu sa stočića pored kreveta, kada je zastala i susrela njegov pogled.

„Mislim da je moja reakcija bila izazvana vremenom provedenim u Merbi centru... Još se stidim toga“, tiho je rekla. „Ne želim čak ni da mislim šta si morao da pomisliš o meni.“

„To je bila jedna od mojih prvih akcija sa stokholmskom Jedinicom za brza dejstva“, odgovorio je on, gledajući u pod.

„Bila sam zavisnik, narkoman.“

„Ljudi idu različitim putevima, jednostavno je tako.“ Sada ju je pogledao u oči.

„Ali to tebe uznemirava“, rekla je ona. „Mogu da primetim... i sećam se da sam pokušala da uzvratim na to nekom vrstom mržnje.“

„Znaš, uvek mogu da zamislim kakva si bila u srednjoj školi... nikada nisi odgovorila ni na jedno od mojih pisama, onda sam ja otišao u vojsku i završio u inostranstvu.“

„A ja sam završila u zatvoru Hinseberg.“

„Valerija...“